

Projekt:

EVROPSKI MOST ZA SARAJEVO

Že pred leti je Akademija likovnih umjetnosti v Sarajevu izrazila namero, da v svoj program uvrsti tudi študij restavriranja in konserviranja predvsem glede na status Bosne in Hercegovine kot samostojne države in s tem subjekta, ki naj zagotavlja strokovne kadre z lastnim izobraževalnim sistemom, ter zaradi posledic zadnje vojne, katera nikakor ni prizanesla kulturni dediščini. Prizadevanja Akademije je poleg države in mesta najprej podprla francoska vlada (OCOP); uresničitev takšne namere je videla v uvedbi izbirnih predmetov, ki bi se izvajali z aktivnim sodelovanjem Ecole d'Art iz Avignona. Omenjeno pobudo je načelno podprla Slovenija z zakonom o ratifikaciji sporazuma med vladama obeh držav o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti, neposredno pa z izvedbo skupnih nalog z Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani in Sektorjem za restavracijsko Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije s sodelavci.

Tako je, ob odličnem organizacijskem vodenju dekanke sarajevske Akademije prof. Metke Kraigher- Hozo, nov atelje v Umetniški galeriji BiH (na čelu z direktorico Melino Husedžinovič in z restavratorjem mag. Sanjinom Lugićem) prilagojen po predlogah prof. Franca in asistenta Gregorja Kokalja tudi za praktično delo študentov, katero pravkar stopa v drugo študijsko leto. Z donacijo gospe Helge Kambič pa poteka izpopolnjevanje restavratorjev slikarjev v območni enoti ZVKDS Novo mesto pod mentorstvom mag. Toneta Miklavžina. Na področju kiparske dediščine je oddelek za kiparstvo na čelu s prof. Mustafom Skopljakom, skupaj z gradbenim podjetjem Put in ob financiranju ter nadzoru Gradske uprave Grada Sarajevo in pod mentorstvom svetnika prof. Moma Vukoviča, sodelavca Sektorja za restavracijsko ZVKDS, kot svojo prvo nalogo restavriral in rekonstruiral v vojni močno poškodovan spomenik Umiruči lav slovenskega avtorja Josipa Urbanije na koševskem pokopališču Lav v Sarajevu, seveda s smernicami konservatorke Snježane Mutapčić in posebej izhodišči za arhitekturo objekta mag. ... iz Kantonalnog zavoda za zaščito kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa v Sarajevu (z analizami materialov gospe Bete Benko in geodetsko statičnimi presojami Zavoda za geologijo iz Sarajeva).

Skupaj z vrsto predavanj kot teoretičnim delom izvajanih nalog, je preraslo zastavljeno sodelovanje v razsežnost projekta; o njem je sklenjen dogovor že 11. in 12. junija 2003 ob obisku predstavnikov iz Avignona in Sarajeva v Ljubljani. Tako so se zastavljene naloge strnile v skupen projekt imenovan Evropski most za

Sarajevo, projekt, katerega osnovna naloga je z izkušnjami doseči zastavljen cilj pripravo in izvajanje celostnega študijskega programa restavracijsko. Poudariti je treba, da si z enako zavzetostjo in preprečanjem kot profesorji vseh treh akademij in strokovni delavci zavodov in galerije prizadevajo k njeni uresnitvi tudi študenti. Ker je danes bolj kot kdaj prej očitna nuja po sodelovanju in združevanju znanja, da bi postalo varstvo učinkovitejša dejavnost ter dediščino uspešneje ohranjalo v njenem bistvu kot dejanska »substactia unica«, zastavljena izhodišča drugače obvezujejo in motivirajo neposredno ali posredno sodelovanje v projektu; z njim splošno uveljavljena metodologija varstva pridobiva izkušnje večkulturnega sožitja v

opredeljenem prostoru in odprave ali blaženja posledic vojne (oz. oboroženega spopada) kot dejavnika in časovnega mejnika med stopnjama nekega razvoja.

Temeljna namera projekta Evropski most za Sarajevo je postopno ustvariti pogoje na Akademiji likovnih umjetnosti v Sarajevu za ustanovitev oddelka za restavratorstvo. Glede na lastnosti dediščine in posebnosti njenega stanja v povojnih razmerah mora program posebej razvijati aplikativna znanja, ki bodo zagotavljala učinkovito zaščito specifično ogrožene dediščine. Takšno zamisel podpirajo sodelujoče institucije iz Bosne, Francije in Slovenije.

Akademija likovnih umjetnosti v Sarajevu in Institut za konservatorstvo in restavratorstvo ZVKDS sta skupaj s sodelavci predstavila in praktično prikazala uporabnost pri za izobraževanje ustreznih posegih, metode za zaščito in restavratorsko obravnavo prvinskih materialov od naravnega in umetnega kamna do kovin, posebej bron.

Tako so septembra 2006 v Sarajevu na Fakulteti za arhitekturo in Akademiji likovnih umjetnosti potekala predavanja in delavnica o zaščiti lesa kot pretežne ali delni sestavini stavb kulturne dediščine oziroma papirja kot arhivskega in knjižničnega gradiva. Namen posveta je posredovanje in predstavitev nastajajočega sistema sodobne zaščite lesa, katerega substanca ob strokovnih posegih ne spreminja svojih lastnosti; skupaj s strokovnjaki iz Bosne pa bodo opredeljeni načini aplikacije predstavljenih metod (te so skladne s predpisi o zaščiti okolja in neškodljive za uporabnika) v sedanjih pogojih povojne obnove. Gre za postopno pripravo študijskih vsebin s katerimi se bo obstoječi in prihodnji kodeks varstva usposabljal za opravljanje tovrstnih nalog.

Letos je potekalo urejanje poročil in analiza zadnjih posvetov, ki so se nanašali na zaščito lesa kot gradiva kulturne dediščine, ter ocena restavriranja Valdecovega bronastega reliefa Speči satir na nagrobnem spomeniku posvečenem pesniku Silviju Kranjčeviću. V začetku novembra je načrtovana seja na rektoratu Univerze v Sarajevu, na kateri bodo obravnavane nove teme projekta in pogoji za ustanovitev restavratorske delavnice v Počitelju namenjene študentom likovnih akademij Sarajeva in Avignona.

Hkrati so se nadaljevale priprave na posvet o zaščiti papirja, kot slovenske naloge projekta, ki bo lahko realizirana do konca leta 2007. Letos sta izšli tudi publikaciji *Evropski most za Sarajevo* - Izborna nastava Konzervacija-restauracija in *Umiruči lav* - Konzervatorski projekt, v založbi Akademije likovnih umjetnosti Sarajevo in Kult B.

